

ко въстание.

Сръбската и дипломатическата документация дават изобилна доказателствена информация, че Белградските правителства в по-голяма или по-умерена степен гледат на Л. Каравелов като опасна размирна личност, неподлежаща на контрол и подчинение поради широко прокламираните и следвани от него възгледи за самостоятелността на българското освободително движение като условие за успеха на борбата и възстановяването на държавната самостоятелност на България. Дори либералните групировки в Княжеството, макар да виждат изгода в Каравеловите твърди убеждения, че сътрудничеството между южните славяни е необходимо, не се отнасят към безпокойния революционер с доверие. А консервативното правителство на И. Гарашанин го екстернира от Сърбия през есента на 1867 г. заради публичната критика в руския печат срещу тайните сръбско-гръцки преговори, включващи и подялба на български земи. След убийството на княз Михаил Обренович през следващата 1868 г. именно сръбското правителство настоява за арестуването и осъждането му, предоставя на австро-унгарския съд материали и е недоволен, че въпреки старанията си, този съд не намира доказателства да издаде присъди за него и за един от първите омладински лидери Вл. Йованович. Всичко това е недвусмислено ясно от сръбската, унгарската и дипломатическата документация, както и, че когато новото либерално правителство вдига забраната Каравелов да пребивава в Сърбия през 1869 г., изгонилият го бивш вече министър И. Гарашанин публично изразява възмущението си, че той се движи свободно из Белград.

Не по-малко съществени са обстоятелствата, поради които българският революционер е екстерниран. Причините са няколко: първо, че не се вслушва в нареждането на правителството да спре подготовката на голямата Зайчарска чета, нещо повече ръководеният от него Български комитет прави опит да я прехвърли през границата в България. Второ, че обнародва в Белград повестта "Крива ли е съдбата?" със сюжет из съвременния сръбски обществен живот и с нея за пръв път и в сръбската литература разобличава консервативното и полицейско управление на администрацията на правителството на И. Гарашанин, показва съдбата на народните маси и демократичната интелигенция и господството на забогатялите чрез държавата големци, визирайки и реални лица в управляващия полицейски режим. Повестта предизвиква фурор и спечелва омразата на засегнатите, възхищението и пламенната подкрепа на прогресивните кръгове, особено на омладинците, които шумно припознават Каравелов като идеолог на своите търсения и новатор, революционизирал сръбската литература, родоначалник на нови насоки в нея. Последното допълнително настройва управляващите срещу Каравелов, пуснати са тайни агенти да следят всяка негова стъпка, защото приятелите му от Омладината са най-енергичната и крайна опозиция на официалната правителствена политика.

Но чашата на нетърпимостта на белградските власти спрямо Каравелов прелива, и те му забраняват да живее повече в Сърбия през есента на 1867 г. поради